

директора . – 2009 . – № 2. – С. 2-9.

2. Внутрішньошкільний контроль : Методичні рекомендації на допомогу директору школи / упоряд. Н. В. Єрмак, М. І. Конончук ; Чернігівський обласний ін-т підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників освіти. - Чернігів : [б.в.], 1997. - 18с.; 28 с. додат.

3. Єльнікова Г.В. Моніторинг діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу // Директор школи ліцею гімназії № 1. - Київ, 2003, 120с.

4. Конаржевський Ю.А.. Внутришкольний менеджмент. М., Новая школа, 1995. – 243 с.

5. Мармиза О.І. Організаційна культура управління / О.І. Мармиза // Управління школою. – 2003. – №7. – С. 19-23

АДАПТАЦІЯ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОБОТИ

Крутогорова А.В.

Полтава, Україна

Соціально-економічний розвиток України у новому тисячолітті висуває високі вимоги до освіти і педагогічної діяльності вчителя, професійна компетентність якого є умовою ефективних соціальних перетворень, успішного навчально-виховного процесу, суб'єктом якого він є, та його особистої вдалої професійної долі. Законами України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту» наголошується на значенні діяльності вчителя в реалізації державної освітньої політики, забезпеченні якості освіти учнів, яка безпосередньо залежить від його професійних і особистісних якостей, його вмінь застосовувати ефективні методи та засоби навчання і виховання.

Проте варто відзначити й те, що вся подальша професійна діяльність учителя значною мірою залежить від того, наскільки вдало пройде перший період його роботи – час інтенсивної професійної адаптації. Це час створення іміджу, формування в учнів стійкого уявлення про молодого педагога як про творчого, компетентного, впевненого в собі, комунікабельного чи, навпаки, скутого, емоційно безбарвного або дратівливого, схильного до формального викладання і дистанціювання від дітей.

Разом із тим, ці та інші перелічені вади професійного обличчя вчителя можуть бути пов'язані не з дійсними недоліками, а з проблемами його адаптації в умовах реальної професійної діяльності.

Сутність адаптації український психолог Л. Орбан-Лембрик визначає як «приспосовування особистості до умов соціального середовища та умов існування в ньому» [1, с. 432]. Ще більш доречно буде застосувати до згаданого періоду професійного життя вчителя термін «соціальна адаптація», що трактується як «вид взаємодії особи із соціальним середовищем, у процесі якого відбувається узгодження вимог та сподівань обох сторін» [1, с. 90].

За аналогією і відповідно до чільних умов проходження цього процесу в досліджуваній нами ситуації вводимо поняття соціально-професійної адаптації педагога, оскільки він одночасно переживає стан входження до соціуму – колективу школярів (чи, точніше, окремих колективів, бо, як показує практика, у різних класах адаптація часто відбувається по-різному) та педагогічного колективу, і одночасно входження в професію вже в новому статусі, на засадах самостійності і повної відповідальності за свій вклад у навчально-виховний процес, тоді як досі ця відповідальність (під час навчальних практик) делегувалася йому частково. Це поняття можна визначити як «взаємодію педагога з учнями та колегами на початковому етапі професійної діяльності, в ході якої відбувається взаємне психоемоційне та ділове пристосування суб'єктів взаємодії». Ми наголошуємо на пріоритетності психоемоційного складника адаптації, оскільки, як стверджує відомий психолог В. Семиченко, в цей час відзначається значне напруження, що супроводжується відчуттям внутрішнього дискомфорту, невпевненості, підвищеної тривожності, а часто – й прихований конфлікт із соціальним оточенням [2, с. 64-65].

Ми обговорили проблеми професійної адаптації з керівниками трьох загальноосвітніх навчальних закладів, торкнувшись адаптаційного періоду 11 вчителів, що працюють на момент дослідження від двох до п'яти років, та з самими цими педагогами. Було з'ясовано наступне. Якщо розглядати успішність адаптаційного періоду вчителя за процесуальними показниками (в першу чергу, з точки зору його напруженості і тривалості), то лише двоє з цих педагогів відзначили, що адаптація відбулася порівняно легко (один з них, до речі, сам був випускником цієї школи, проходив тут навчальну практику і зберіг добрі стосунки з педагогічним колективом і адміністрацією). Якщо ж говорити про успішність адаптації за характером подальшої роботи, то вже на другий рік повністю адаптувалися сім педагогів, у трьох цей процес затягнувся, хоча й не критично, а щодо однієї вчительки адміністрація має сумніви в правильності обраної професії, та й сама вона відзначає надмірну складність для неї педагогічної праці, має намір змінити професію.

Отже, проведене нами дослідження показало, що особливості адаптаційного період вчителя не можна вважати надто вагомим показником його професійного потенціалу, рахуватися як із індивідуальними особливостями молодшої людини, так і зі специфікою ситуації, у якій починається її трудовий шлях. Тому гіпотезою, що лягла в основу подальшої дослідницької роботи, передбачається з'ясування залежності успішної адаптації молодих педагогів від позиції адміністрації школи, її здатності позитивно вплинути на цей процес.

Література

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 448 с.
2. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібник / В. А. Семиченко. – К.: Вища школа, 2004. – 335 с.

ВАЛЕОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ХІМІКІВ В УМОВАХ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кук Т.О.

Львів, Україна

Підготовка фахівців у сучасних умовах вимагає не лише досягнення певного рівня професіоналізму, але й розуміння молодшою людиною того, що успіх у професійній діяльності істотно залежить від стану власного здоров'я. В кожному суспільстві найвища цінність – людина, а, отже, збереження її життя та здоров'я є головним пріоритетом.

З огляду на це сучасні фахівці, зокрема хіміки, мають дбати про своє здоров'я в умовах виробництва, пов'язаного з різноманітними речовинами, матеріалами, процесами тощо. Досягнути цього можна лише за умови впровадження валеологічної складової у процес підготовки хіміків. Озброєння студентів валеологічними знаннями сприятиме не лише розумінню ними проблем збереження та зміцнення здоров'я, але й досягненню необхідного досвіду щодо вибору шляхів і методів його покращення.

Використання здоров'язбережувальних технологій у практиці підготовки майбутніх фахівців розглядали у своїх дослідженнях О. Ващенко, Г. Мешко, Ю. Палічук, О. Рибалка, Л. Романишина та ін. Концепції формування валеологічної культури висвітлені у працях таких вчених, як Ю. Бойчук, І. Брехман, М. Гриньова, В. Горашук, В. Оржеховська, І. Поташнюк та ін.

Метою нашого дослідження є науковий аналіз проблеми впровадження валеологічної складової у підготовку майбутніх хіміків в умовах університетської освіти.

Завдання дослідження:

- 1) з'ясувати сутність ключових понять дослідження (“валеологічна культура”, “валеологічна освіта” та ін.);
- 2) проаналізувати основні шляхи впровадження валеологічної складової у процес підготовки фахівців з хімії.

Виклад основного матеріалу. У загальних положеннях Закону України “Про вищу освіту” чільне місце займає якість вищої освіти як “рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти” [2].

Ріст і розвиток молодшої людини, її становлення як кваліфікованого фахівця визначає система професійних компетентностей фахівця, у якій важливе місце, на нашу думку, посідає валеологічна компетентність, що є сукупністю валеологічних знань, умінь, навичок, досвіду валеологічної діяльності, цінностей тощо. У ширшому розумінні йдеться про валеологічну освіту та формування валеологічної культури студентів хімічного факультету.

Валеологічна культура є складовою частиною загальної культури, спрямованої на формування, збереження та зміцнення здоров'я людини. Це якісне утворення особистості, що виявляється в єдності біологічних, психологічних, соціальних і духовних факторів, що визначають її спосіб життя і гуманістичний сенс буття [1, с. 152].

Валеологічна освіта в сучасних умовах знаходиться на одному рівні з іншими галузями освіти. Її розвиток є надзвичайно важливим, оскільки забезпечує інтеграцію знань, які нагромаджені в різних галузях наук, що займаються дослідженням питань зміцнення здоров'я та формування оздоровчої культури.

За В. Оржеховською, культура здоров'я – це “невід'ємна складова загальної культури особистості, що забезпечує певний рівень знань, умінь і навичок з питань формування, відтворення, зміцнення здоров'я та характеризується високим рівнем культури поведінки стосовно власного здоров'я й здоров'я оточуючих” [3, с. 22].

На думку О. Рибалки, культура здоров'я молоді виражається у глибині і системності знань,